

Vuonna 2010 sovitut menettelytavat

Vähittäismarkkinoiden menettelytapojen kehitysryhmä

Oheiseen dokumenttiin on kerätty Vähittäismarkkinoiden menettelytapojen kehitysryhmässä vuoden 2010 aikana tehdyt linjaukset menettelytavoista sellaisissa tilanteissa, joihin ei välttämättä löydy yksityiskohtaisia ohjeita olemassa olevista menettelyohjeista. Osaa asioista on käsitelty ja ohjeistettu myös Teknisessä ryhmässä.

Jotkin seuraavassa esitetyistä linjauksista on viety menettelyohjeiden uusimpiin versioihin.

Sisältö

PRODAT-SANOMALIIKENTEeseen LIITTYVÄT MENETTELYTAVAT	2
Z08[N]-SANOMAN KÄYTTÖ, KUN SOPIMUKSESSA POIKKEAVA IRTISANOMISAIKA	2
MYYJÄNVAIHTOSANOMIEN KÄYTTÖ, KUN ASIAKAS TEKEE UUDEN SOPIMUKSEN NYKYISEN MYYJÄNSÄ KANSSA	2
AIKARAJA ASIAKKAAN NIMEN TARKISTAMISELLE Z04[1]-SANOMASTA	2
TUNTIAIKASARJAN JA LUKEMIEN RINNAKKAINEN LÄHETTÄMINEN ENINTÄÄN 3X63A:N TUNTIMITATUISTA KOHTEISTA	2
LASKUTUKSEN PERUSTEENA OLEVIA LUKEMIEN KORJAAMINEN ENINTÄÄN 3X63A:N TUNTIMITATUILLA KOHTEILLA	3
PRODAT-TUNNUKSET KUN VERKKO SULAUTUU OSAKSI TOISTA VERKKOA	3
MUUTTO: AIKARAJA, JOLLOIN MYYJÄN EI ENÄÄ TARVITSE VARMISTAA JVH:LTA SÄHKÖJEN PÄÄLLÄ OLOA	3
ULOSMUUTTO JA SISÄÄNMUUTTO ERI AJANKOHTINA	3
PRODAT-SANOMIEN SISÄLLÖT	4
VERKON LASKUTUSPERUSTEEN ILMOITTAMINEN SANOMITSE MYYJÄLLE	4
ASIAKKAAN TUNTI TUOTTEESTA ILMOITTAMINEN VERKONHALTIJALLE SANOMITSE	4
MUUT SANOMALIIKENNETTÄ KOSKEVAT MENETTELYTAVAT	4
SANOMAOPERAATTORIN VÄLTTÄMÄTTÖMYYS	4
MSCONS-SANOMIEN KUITTAUS APERAK:LLA	5
PIENTUOTANNON ILMOITTAMINEN JVH:N TASESELVITYKSESSÄ	5
KÄYRÄKOHTEIDEN PROFIILISUMMIEN STATUKSET	5
TUNTIMITATTUJEN PROFIILISUMMIEN TUNNISTE	5
MUUT MENETTELYTAVAT	5
TASOITUSLASKUN MÄÄRÄMUOTOINEN LIITE	5
MSCONS-YHTEYSTIETOTAU LUKKO	6

PRODAT-sanomaliikenteeseen liittyvät menettelytavat

Z08[N]-sanoman käyttö, kun sopimuksessa poikkeava irtisanomisaika

1/2010: Sanomaliikenneasetuksen mukaan nykyinen myyjä voi vastata myyjänvaihtoilmoitukseen negatiivisella vastaussanomalla (Z08[N]) vain, jos asiakkaalla on määräaikainen sopimus ehdotettuna vaihtojankohtana voimassa. Mikäli asiakkaan nykyisessä sopimuksessa on poikkeuksellisen pitkä irtisanomisaika, voi aiheutua sekaannus, että vanha myyjä kieltäytyy sopimuksen siirrosta, vaikka määräaikaista sopimusta ei olisikaan.

Näitä tapauksia on käytännössä vähän, koska pitkiä irtisanomisaikoja voi olla vain muiden kuin kuluttaja-asiakkaiden kanssa. Näin ollen kehitysryhmä on linjannut, että näitä tilanteita ei voi hoitaa sanomin, vaan vanhan myyjän tulisi ottaa joko puhelimitse tai sähköpostitse yhteyttä asiakkaaseen ja verkonhaltijaan sekä mahdollisesti tarvittaessa suoraan uuteen myyjään, jos asiakas on myyjän tähän valtuuttanut.

Myyjänvaihtosanomien käyttö, kun asiakas tekee uuden sopimuksen nykyisen myyjänsä kanssa

- **Z11[5/6]-sanoman ja Z11[3]-sanoman samanaikainen välitys kielletty**
- **Z05[1] lähettäminen vapaaehtoista**

2/2010, 6/2010: Toimialalla esiintyy tilanteita, joissa asiakas tekee kilpailutuksen tai muun syyn seurauksena uuden sopimuksen nykyisen myyjänsä kanssa. Kyseessä on sanomaliikenteen kannalta myyjänvaihtoprosessi, vaikkei myyjä vaihdukaan. Tämä tilanne hoidetaan, kuten sopimuksen alkaminen ja päättyminen normaalistikin.

Myyjä lähettää verkonhaltijalle Z03[1]-sanoman, jolla ilmoittaa uudesta sopimuksesta kyseiseen käyttöpaikkaan.

Verkonhaltija hankkii tarvittavat lukemat ja lähettää myyjälle vanhaa sopimusta koskien Z11[3]-sanoman ja uutta sopimusta koskien Z11[1]-sanoman, kuten myyjänvaihtotilanteessa normaalistikin. *Samalle päivälle* ei saa lähettää Z11[5/6]-sanomaa. Jos kuitenkin käy niin, että verkko lähettää virheellisesti Z11[5/6]-sanoman, myyjän järjestelmän tulisi kuitata se negatiivisella APERAK-sanomalla. Z11[3]-sanomassa ei siis saa olla nollalukemaväliä.

Ainoa poikkeus myyjänvaihdon normaalin sanomaliikenteeseen on, että näissä tilanteissa, joissa Z03[1]-sanoman lähettäjänä on käyttöpaikan nykyinen myyjä, verkonhaltija voi halutesaan jättää lähettämättä Z05[1]-sanoman. Tämä vapaaehtoinen poikkeus on kirjattu menettelyohjeisiin turhan sanomaliikenteen välttämiseksi.

Aikaraja asiakkaan nimen tarkistamiselle Z04[1]-sanomasta

2/2010: Myyjän tulee tarkastaa verkkosopimuksen asiakkaan nimi Z04[1]-sanomasta mahdollisimman pian, jotta mahdolliset korjaukset ehditään tekemään ennen sopimuksen alkua. Nimen tarkastus on osoittautunut haasteelliseksi etenkin tilanteissa, jossa myyntisopimusten solmiminen tapahtuu esim. konsultin kautta, jolloin suuri määrä sopimuksia tehdään kerralla. Todettiin, että tässäkin tapauksessa vastuu sopimusten oikeellisuudesta ja nimen tarkistusvelvollisuus on myyjällä.

Linjattiin, että myyjien tulisi tarkistaa nimi Z04[1]-sanomasta viipymättä ja viimeistään kahden arkipäivän kuluessa sanoman vastaanottamisesta.

Tuntiaikasarjan ja lukemien rinnakkainen lähettäminen enintään 3x63A:n tuntimitatuista kohteista

2/2010: Verkonhaltijan tulee lähettää enintään 3x63A:n tuntimitatuista kohteista myyjälle päivittäisten tuntiaikasarjojen lisäksi myös verkon laskutuksessaan käyttämät tiedot siirtotuotteen mukaisesti jaoteltuna Z11[5]-sanomalla. Verkonhaltija välittää siirtotuotteen mukaiset lukemat, jos lukemat ovat saatavilla. Jos lukemia ei ole saatavilla, sanoman lukemakenttiin merkitään luku -1, jotta myyjän järjestelmä tämän perusteella osaa huomioida sanomasta vain käytöt.

Laskutuksessa käytettävät tiedot tulisi lähettää myyjälle Z11[5]-sanomalla heti sen jälkeen, kun tarvittavat tiedot ovat verkonhaltijan käytettävissä ja viimeistään 21 vuorokauden kuluessa.

Jos verkonhaltija on sopinut asiakkaan kanssa tasaerälaskutuksesta, lähetetään myyjälle todelliset lukemat välilukemina sanomalla Z11[6].

Nämä enintään 3x63A:n tuntimitatut kohteet erotetaan yli 63A:n tuntimitatuista kohteista, joista laskutuslukemia ei siis välitä, kuormitusmallin tunnukseksi 9. Yli 63A:n tuntimitattujen kohteiden kuormitusmallin tunnus on aina 0.

Laskutustietojen välitys enintään 3x63A:n tuntimitatuista kohteista aloitettiin 1.3.2011.

Laskituksen perusteena olevien lukemien korjaaminen enintään 3x63A:n tuntimitatuilla kohteilla

5/2010: Verkonhaltijan tulisi laskuttaa sekä lähettää eteenpäin laskituksen perusteena olevia lukemia/käyttöjä (Z11[5]) perustuen vain vahvoilla statuksilla saatuihin mittaustietoihin (OK, Korjattu OK ja Arvioitu). Tämä on verkonhaltijan omankin edun mukaista, sillä verkonhaltija vastaa vääristä mittaustiedoista aiheutuneista seurauksista. Linjattiin, että mikäli verkonhaltija kuitenkin joutuu korjaamaan aiemmin lähettämiään laskituksen perusteena olevia lukemia tai käyttöjä, tulee myyjään ottaa ensin yhteyttä ja sopia korjaavista toimista.

PRODAT-tunnukset kun verkko sulautuu osaksi toista verkkoa

7/2010: Tilanteessa, jossa kaksi jakeluverkkoa yhdistyy yhdeksi verkoksi, tulee ensin päättää, kumman verkon osapuolitunnusta jatkossa käytetään ja kumman osapuolitunnus lakkauteaan. On myös selvitettävä, joudutaanko käyttöpaikkatunnuksia muuttamaan verkkojen yhdistymisen takia, jotta ne yhdistymisen jälkeenkin säilyvät täysin yksilöllisinä tunnisteina.

Muita osapuolia on informoitava muutoksista ja muutosajankohdasta riittävän ajoissa, vähintään kuukautta ennen muutosajankohtaa. Muutokset merkitään hyvissä ajoin myös Ediel-sivujen yhteystietotaulukoihin.

PRODAT-sanomissa tulee käyttää vanhoja osapuolitunnuksia viralliseen vaihtopäivämäärään asti ja tämän jälkeen vain uutta osapuolitunnuksia. Jos virallinen vaihtopäivämäärä olisi esim. 1.6.2011, tulee PRODAT-sanomissa käyttää lakkautettavaa osapuolitunnuksia 31.5. asti ja 1.6. alkaen uutta toisen verkon osapuolitunnuksia.

MSCONS-sanomat lähetetään voimassa olevan taseikkunan mukaan, joten vanhalla osapuolitunnuksella lähetetään aikasarjoja vielä kaksi viikkoa vaihtopäivämäärän jälkeenkin.

Muutto: aikaraja, jolloin myyjän ei enää tarvitse varmistaa jvh:lta sähköjen päällä oloa

2/2010: Jos muutto halutaan tapahtuvan seuraavana arkipäivänä tai sitä ennen, on myyjä velvollinen varmistamaan, että kohteessa on asiakkaan muuttaessa sähköt päällä. Jos muutto ehdotetaan tätä myöhemmälle ajalle, on verkonhaltija velvollinen ilmoittamaan myyjälle, ellei kytkentä onnistu ehdotetussa aikataulussa tai jos kytkennästä peritään maksu.

Ulosmuutto ja sisäänmuutto eri ajankohtina

2/2010: Käyttöpaikan nykyisen asukkaan ulosmuutto ja uuden asukkaan sisäänmuutto eivät välttämättä ajoitu samaan ajankohtaan, vaan esiintyy tilanteita, joissa:

- Verkonhaltija lähettää sisäänmuuttavan asiakkaan myyjän ilmoituksen (Z03[14]) perusteella nykyiselle myyjälle Z05[14]-sanoman aikaleimalla T ja nykyinen myyjä vastaa sanomaan positiivisella APERAK-kuittauksella.
- Kohteen poismuuttava asiakas ilmoittaa kuitenkin nykyiselle myyjälleen muuttavansa päivänä T-X ja nykyinen myyjä lähettää verkolle Z08[14] sanoman aikaleimalla T-X

Tässä tilanteessa Z08[14]-sanoma tulee aivan aiheellisesti aikaisemmalle ajankohdalle kuin aiemmin ilmoitettu Z03[14] sanoma. Tällöin Z08[14]-sanoma on käytännössä prioriteetiltaan vahvempi sanoma, eikä verkonhaltija voi vastata Z08[14]-sanomaan negatiivisella APERAKilla, vaan verkonhaltijan tulee päättää sopimus tällä päivämäärällä. Jos verkonhaltija on jo saanut

ilmoituksen sisään muuttavasta asiakkaasta, verkkohaltija voi ottaa yhteyttä tähän asiakkaaseen ja kertoa tilanteesta.

PRODAT-sanomien sisällöt

Verkon laskutusperusteen ilmoittaminen sanomitse myyjälle

4/2010: Käyttäjiltä saadun runsaan palautteen perusteella sanomiin lisättiin uusi laskutusperustetieto, jolla verkkohaltija ilmoittaa myyjälle, onko kohde lukema- vai arvioperusteisessa laskutuksessa. Myyjät voivat tiedon perusteella halutessaan tarjota asiakkaalle verkon kanssa yhtenevää laskutuskäytäntöä.

Tieto on lisätty

- Z03[1/14] = myyjänvaihto- tai sisäänmuuttoilmoitus
- Z04[1] = uuden sopimuksen vahvistussanoma
- Z06[11] = JVH:n ilmoitus laskutustavan tai laskutusperusteen muutoksesta
- Z09[1] = Myyjän ilmoitus laskutustavan muutoksesta

Kentän arvot ovat

- 1=arvioperusteinen laskutus
- 2=lukemaperusteinen laskutus

Laskutusperustekentällä Z03[1/14]-sanomissa myyjä kertoo verkolle tiedoksi, mitä on sopinut asiakkaan kanssa. JVH vahvistaa Z04[1]-sanomassa todelliset tiedot. Jos näissä on eroa, myyjä selvittää asian asiakkaan kanssa.

Kenttä on aluksi vapaaehtoinen, eli ominaisuuden voi toistaiseksi lisätä silloin kun se on järjestelmän päivityksen kannalta vaivattominta. Se on otettava käyttöön viimeistään vuoden 2012 alusta.

Asiakkaan tuntituotteesta ilmoittaminen verkkohaltijalle sanomitse

5/2010: Mittausasetuksen mukaan vuoteen 2012 saakka enintään 3x63A:n tuntimitatun asiakkaan tuntituote ratkaisee, miten kohteen mittaustiedot välitetään myyjälle. Jos kohteessa on tuntimittaus ja asiakkaalla on ns. tuntituote, tulee verkkohaltijan lähettää tuntimittaustiedot myyjälle päivittäin käyttöpaikkakohtaisesti summasarjan sijaan.

Myyjä voi ilmoittaa verkkohaltijalle asiakkaansa tuntipohjaisesta tuotteesta laittamalla Z03[1]-sanoman aikavyöhykejaon tunnuksiksi nollan. Tällöin verkkohaltija tietää lähettää käyttöpaikasta tuntisarjat. Ilmoittamalla asiasta sanomalla käyttöpaikkakohtaisia tuntisarjoja ei tarvitsisi erikseen pyytää sähköpostilla. Kuormitusmallin tunnus sanomissa olisi edelleen yhdeksän.

Menettely on myyjän ilmoitus JVH:lle tuntituotteesta, muttei tilaus tuntimittauksesta, jos tätä ei ole valmiina kohteessa. Myyjän ilmoittama tunnus on JVH:lle tiedoksi, mitä on sovittu asiakkaan kanssa, mikäli JVH vastaa, ettei kohteessa ole sopimuksen mukaista mittausta, tulee myyjän reagoida ja muuttaa sopimusta asiakkaan kanssa.

Näissäkin tapauksissa, kuten normaalisti, verkkohaltija ilmoittaa omassa myyjänvaihdon vahvistavassa Z04[1]-sanomassa aikavyöhykejaon tunnus kentässä asiakkaan siirtotuotteen mukaisen aikavyöhykejaon, eli tunnus on joko 1, 2 tai 3.

Menetelmä otettiin käyttöön samaan aikaan uuden kuormitusmallin tunnuksen yhdeksän kanssa, eli 1.3.2011.

Muut sanomaliikennettä koskevat menettelytavat

Sanomaoperaattorin välttämättömyys

2/2010: Alan vakiintuneeksi käytännöksi on muodostunut tiedonvälitysmalli, jossa sanomat välitetään sanomaoperaattoreiden kautta. Operaattorien käyttö on perusteltua mm. tietoturvasyistä. Käytettäessä operaattoria toimijoiden järjestelmiä ei jouduta avaamaan monelle taholle, vaan tällöin järjestelmän palomuriin tarvitaan vain yksi reikä. Linjattiin, että sähkömarkkinaosapuolella on oikeus toimia vain valitsemansa operaattorin kautta.

MSCONS-sanomien kuittaus APERAK:lla

2/2010: Mittaustietoja sisältäviin MSCONS-sanomiin on aiheellista laittaa CTRL-kuittauspyyntö, jonka avulla voidaan varmistaa, että sanoma on mennyt sanomamuuntimelta läpi. Myös APERAK-kuittauksista on mahdollista pyytää. Molempien kuittausten yhtäaikaista käyttöä tulee välttää. Kuittauspyyntöön on aina vastattava.

MSCONS-sanomia kuittaaviin APERAK-sanomiin valmistellaan parhaillaan yleisiä liiketoiminnallisia lähetyksiperiaatteita. Periaatteissa kuvataan yleisellä tasolla, milloin myyjä voi lähettää negatiivisen APERAK-sanoman.

Pientuotannon ilmoittaminen JVH:n taseselvityksessä

6/2010: Sellaiselle jakeluverkkoon liitettylle käyttöpaikalle, jossa on sekä kulutusta että tuotantoa, tulee verkosta otolle ja verkkoon annolle perustaa omat erilliset käyttöpaikkatunnukset. Käyttöpaikkarekisteriin tulee merkitä ", tuotanto" sen käyttöpaikkatunnuksen osoitteen perään, jossa tuotantoa on, jotta samassa osoitteessa olevat kaksi käyttöpaikkatunnusta pystytään erottamaan. Esimerkiksi "Energiakuja 1 A, tuotanto".

Kyseisen käyttöpaikan verkosta otolle ja verkkoon annolle tehdään omat erilliset tuntiaikasarjat, joiden tuotekoodi on 1008. Aikasarjojen etumerkkisäännöt määräytyvät Ediel sovellusohjeen mukaisesti eli tuotanto on (+) ja kulutus (-).

Taseselvityksessä alle 1 MVA:n kohteet viedään kulutustaseen puolelle, jolloin toimijakohtainen summa-aikasarja ilmoitetaan Fingridille tuotekoodilla 1000. Etumerkki määräytyy sen perusteella, kumpi on suurempaa tuotanto vai kulutus (summataan yhteen).

PRODAT-sanomat on tarkoitettu toistaiseksi vain myynnin tarkoituksiin, ja niiden käyttö tuotannon osto- tai myyntisopimustietojen välitykseen ei ole tällä hetkellä mahdollista. Tässä vaiheessa tuotannon sopimuksia koskevat ilmoitukset on tehtävä sähköpostitse.

Käyräkohteiden profiilisummien statukset

4/2010 tyyppikäyrämenettelyn piirissä olevista kohteista muodostettavien profiilisummien statuksien määrittelyssä on ollut erilaisia käytäntöjä. Osa verkonhaltijoista ilmoittaa profiilisummat statuksella 136 (Mitattu) ja osa statuksella 99 (Arvioitu). Kehitysryhmä linjasi, että kuormituskäyräkohteiden summatuntitiedot tulee lähettää aina statuksella 136 (Mitattu).

Tuntimitattujen profiilisummien tunniste

Tuntimitattujen profiilisummille menettelyohjeissa määritetyt tunnukset ovat merkkimäärältään liian pitkiä. Kehitysryhmä lyhensi tunnuksia seuraavasti FI_MYYJÄ_JVH_PROFILE_M, FI_MYYJÄ_JVH_PROFILE_M1, FI_MYYJÄ_JVH_PROFILE_M2 ja FI_MYYJÄ_JVH_PROFILE_M3. Muutos on kirjattu sähkömarkkinoiden menettelyohjeeseen.

Muut menettelytavat

Tasoituslaskun määrämuotoinen liite

1/2010, 2/2010: Vähittäismarkkinoiden kehitysryhmä ja tekninen ryhmä ovat yhdessä laatineet määrämuotoisen toimijoiden välillä toimitettavien tasoituslaskujen liitteen sisällön. Määrämuotoisella liitteellä pyritään helpottamaan tasoituslaskun automaattista tarkistamista.

Liitteen aikaresoluutio on lähettäjän valittavissa. Pääsääntöisesti tasoituslaskun liitteen resoluutio on luontaväli (esim. kuukausiluetuilta kuukausittain). Tunneittaiset tiedot tulee toimittaa pyydettyä yksittäisistä käyttöpaikoista, jos myyjällä on syytä olettaa, että tietyn käyttöpaikan laskennassa on tapahtunut virhe. Osapuolet voivat keskenään sopia, että tunneittaisten tiedot välitetään myös muussa kuin tässä kuvatussa formaatissa.

Liitteen määrittely ja esimerkki liitteestä löytyvät ET:n Ediel-sivuilta kohdasta ohjeet ja suositukset.

MSCONS-yhteystietotaulukko

Toimialalla on havaittu tarve ajan tasalla oleville kattaville MSCONS-yhteystiedoille. Yhteystietojen ylläpitämisen helpottamiseksi päätettiin lisätä PRODAT-yhteystietotaulukkoon myös tuntitietojen välityksessä käytettävät MSCONS-yhteystiedot. Kyseinen taulukko on Excel-muodossa, joten se on myös ohjelmallisesti luettavissa.

MSCONS-yhteystietotaulukko toimii samalla periaatteella kuin PRODAT-yhteystietotaulukko. Tietojen toimittajilla, eli sähkömarkkinoiden osapuolilla, on vastuu tietojen oikeellisuudesta ja niiden ajanmukaisuuden ylläpidosta. Energiateollisuus ry ei vastaa taulukon tietosisällöstä ja siinä mahdollisesti esiintyvistä puutteista.

Uusi yhteystietotaulukko löytyy ET:n sivuilta osoitteesta:

www.energia.fi/sahkomarkkinat/sanomaliikenne/tiedonvaihdon-yhteystiedot

Sivulta löytyy linkki sähköiseen lomakkeeseen, jonka avulla osapuolet voivat syöttää ja muokata omia tietojaan. PRODAT- ja MSCONS-yhteystiedot ovat Excel-tilukossa eri välilehdillä, minkä lisäksi omalta välilehdeltään löytyy ohjeet taulukon käytöstä.